

Motion till riksdagen 2018/19:379

av **Patrick Reslow m.fl. (SD)**

En högskolepolitik för framtiden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslagen till den högre utbildningen i enlighet med vad Sverigedemokraterna föreslår i sin budgetmotion för att öka kvaliteten på undervisningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka studenternas anställningsbarhet efter examen och säkerställa relevant forskning genom att högskolorna samverkar med det omgivande samhället och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett finansieringssystem för högskolan kan bli mer kvalitetsdrivande och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slå ihop administrationen hos vissa lärosäten för att effektivisera det svenska utbildningsväsendet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa produktivitetsavdraget inom högskoleväsendet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av lärarutbildningar ska ske där staten äger rätt att ge bindande direktiv, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de studenter som går en utbildning där det råder stort behov från marknaden och som är viktig för landets ekonomi ska få höjt studiebidrag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur det ska bli en naturlig del av lärarutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Alla politiska aktörer är överens om betydelsen av att kvaliteten på vårt högskolesystem håller hög klass för vårt framtida välstånd, vår position som framgångsrik modern nation och för att föra vår civilisation framåt. Det som skiljer de olika politiska åsikterna åt är snarare hur vi skapar en högskola av högsta klass. Vi vill att ett minimum av lärarledd tid införs för våra utbildningar och vi vill att resurstilldelningssystemet förändras för att göra detta möjligt. Den lärarledda tiden blir självfallet olika, beroende på vilken utbildning det gäller, detta eftersom kraven och typen av studier skiljer sig åt på ett markant sätt.

Eftersom samhällets resurser är begränsade kommer resurserna för högskolesystemet också att vara det. Då gäller det att använda befintliga resurser på ett bra sätt, men det är också viktigt att dessa resurser samordnas. Vi vill betona vikten av att prioritera kvalitet i stället för ensidig kvantitet. Vi är öppna för att kurser med påfallande brister i vetenskaplig relevans inte får något statsbidrag. Vidare måste vi också se över statsbidragen till utbildningar som helt saknar samhällsrelevans.

Högre utbildning av hög kvalitet

1) Sverigedemokraterna ser med oro på att resurstilldelningen till den högre utbildningen har urholkats de senaste tjugo åren. Rapporter vittnar om kurser med så få lärarledda lektioner och så pass stora studentgrupper att den viktiga interaktionen mellan lärare och elev i det närmaste är helt eliminerad. Lärare vittnar i sin tur om många timmars obetald arbetstid. Arbetsgivare vittnar om svårigheter med att behålla kompetent personal på grund av bristande konkurrensfördelar rörande såväl lön som arbetsmiljö, såväl studenter som deras organisationer vittnar om allt större undervisningsgrupper och allt färre lektioner. Sammantaget innebär det en kraftig sänkning av utbildningskvaliteten.

Kostnadsnivån har under den senaste tjugoårsperioden överstigit anslagsnivån för den högre utbildningen, i synnerhet vad avser naturvetenskapliga ämnen. Den så kallade Grundbultens beräkningar om minsta godtagbara undervisningsnivå – det vill säga för att nå upp till 1994/95 års köpkraft – indikerar ett tillskottsbehov till de högre lärosätena.

Sverigedemokraterna väljer därför att satsa extra resurser i enlighet med vad som framkommer i budgetmotionen. Framför allt ska satsningen ske med fokus på områdena naturvetenskap och teknik, detta för att öka lärartätheten i den högre utbildningen med ett långsiktigt syfte att komma till rätta med resursbristen vid våra högskolor och universitet enligt den så kallade Grundbultens beräkningar.

Samverkan med det omgivande samhället och anställningsbarhet

2) I högskolelagen står det att läsa att det ingår i högskolornas uppgift att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta. Det är av största vikt att

högskolor och universitet samarbetar med det omgivande samhället med syftet att forskningsbaserad kunskap ska komma till nytta. Sverigedemokraterna är dock emot att samarbete är anslagsgrundande. Detta på grund av svårigheterna att mäta denna parameter, samt att samarbete inte ska ske för dess egen skull, utan för att uppnå resultat. Lika viktigt är att lärosätena klarar av att utforma utbildningarna i syfte att säkerställa studenternas anställningsbarhet efter avslutad utbildning samt att lärosätena klarar av att samarbeta och föra dialog med det omgivande samhället och presumtiva arbetsgivare. För att säkerställa att relevanta utvärderingar görs fortlöpande, vill vi att en passus införs i högskolelagen där det framgår att lärosätena inte bara samarbetar med det omgivande samhället med syftet att forskningsbaserad kunskap ska komma till nytta, utan att de även har en skyldighet att fortlöpande även följa upp examinerade studenter avseende hur de upplevt sin utbildning och dess lämplighet för arbetsmarknaden, samt vilken framgång som de rönt på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning.

Ett kvalitetsdrivande finansieringssystem för högskolan

3) Vi har idag ett finansieringssystem med studentpeng. Detta premierar i hög grad kvantitet, så många studenter som möjligt varje läsår vid varje lärosäte, i stället för kvalitet i utbildningarna. Finansieringssystemet ska reformeras så att kvalitet premieras mer. Vi har redan nått upp till höga mål vad gäller antalet studenter bland befolkningen. Tyvärr finns det indikationer på att kvaliteten blivit lidande. Vi vill att en utredning sjösätts om att avskaffa studentpengen helt för att i stället gå över till rena utbildningsanslag. Parallellt med en utredning om studentpengen föreslår vi ett finansieringssystem med kombinerat anslag med studentpeng till dess resultatet för utredningen om studentpeng utvärderats. Högskolan får utbildningsanslag för ett visst antal studenter på skilda linjer och får därutöver en peng för varje examen och vid fast anställning.

En reform av högskoleväsendet

4) Sverige har ett decentraliserat system med universitet och högskolor på relativt många orter. I princip bör dessa lärosäten bli kvar. Det är viktigt att kunna erbjuda högre utbildning där den efterfrågas, alltså även utanför de större universitetsstäderna. Inte minst ser vi en stor potential för lokala industrier och andra arbetsgivare att lokalt samverka med högre lärosäten. Vi ser också problem med brist på till exempel bostäder i de större universitetsstäderna, varför utbildning måste kunna erbjudas över hela landet.

Vi vill driva fram administrativa sammanslagningar av mindre högskolor för att använda samhällets och högskolornas resurser mer effektivt. Med detta sparar vi administrativa resurser samt optimerar resurserna i hela högskolesystemet. I Danmark har man gjort just detta med stor framgång.

Avskaffa produktivitetsavdraget

5) Under 1990-talet infördes ett produktivitetsavdrag för högskoleväsendet som innebar att anslagen till högskolorna skulle få ett avdrag med den summan den privata tjänstesektorn lyckats effektivisera sin verksamhet de senaste 10 åren. Tanken bakom produktivitetsavdraget var sannolikt att utbildningarna med tillhörande administration ska vara effektiva och att vi inte ska slösa med skattemedlen. En tanke vi i princip ställer oss bakom. Däremot är produktivitetsavdraget i längden orimligt då det är svårt att effektivisera undervisning med bibehållen kvalitet.

Med införandet av produktivitetsavdraget inom högskoleväsendet har vi fått ett osunt volymtänkande, där antalet studenter premieras i stället för kvaliteten på utbildningen. Antalet lärarledda undervisningstimmar har minskat och studenterna har i högre grad lämnats åt sig själva. Redan SOU 2007:81 slår fast att produktivitetsavdraget sänker utbildningens kvalitet och bör avskaffas. Samma utredning slår dessutom fast att incitamentet att inte bedriva undervisningen med för många tomma stolar tillgodoses redan med studentpengen. SOU 2005:48 visar att ersättningsbeloppet per helårsprestation då minskade med ungefär 18 procent på grund av produktivitetsavdraget, en avsevärd urholkning av resurser. Antagandet att minskningen av resurser är ungefär lika stor i dag som när SOU 2005:48 skrevs ligger nära till hands.

Vi vill att produktivitetsavdraget för den högre utbildningen avskaffas enligt här deklarerad motivering.

Översyn av lärarutbildningen och införande av bindande direktiv

6) För att möjliggöra en ökning av lärarkårens kompetens krävs i första hand att läraryrkets attraktionskraft höjs, så att fler vill utbilda sig till lärare. Dessutom måste utbildningarnas kvalitet utvärderas och höjas.

Enligt OECD:s rapport behövs en översyn av Sveriges lärarutbildningar, detta för att ta reda på hur de står sig i jämförelser med varandra och hur det går för dem som tar examen vid respektive läroverk. I Sverige finns lärarutbildningar där intagningspoängen är chockerande låg, vilket väcker frågan om kompetensen hos dem som tar examen och i nästa led utbildningarnas existensberättigande.

De lärosäten som har en bristande lärarutbildning bör i första hand få en anmärkning, rättas inte bristerna till ska staten äga rätt att ge bindande direktiv om kvalitetsförbättringar. Fullföljs inte direktiven äger staten rätt att dra in studentpengen för att ge annat lärosäte uppdraget att driva lärarutbildningen, vilket i realiteten kan innebära en sammanslagning.

För att säkerställa att framtida lärare är lämpliga att undervisa ska lärarutbildningarna ha ett inträdesprov innan studenterna blir antagna till utbildningen. Provet ska testa studenternas kunskaper och ledaregenskaper som klasslärare. Vid underkänt ska studenten inte bli antagen till utbildningen.

Vi vill också att färre antas genom högskoleprovet, då just de elever som kommit in genom högskoleprovet klarar utbildningen betydligt sämre än övriga studenter på lärarutbildningen. Vi vill att en femtedel av studenterna tas in genom högskoleprovet och att de som tas in har minst 1,0 i resultat på provet. I undantagsfall ska fler än 20 procent kunna tas in genom högskoleprovet, förutsatt att de har minst 1,0 i resultat.

Givet en förväntad lärarbrist finns det samtidigt anledning att bibehålla lärarutbildningar även utanför de stora universitetsorterna. Vi vill i detta sammanhang balansera behovet av ett i viss mån decentraliserat högskoleväsende med krav på kvalitet.

Höjda studiebidrag för de studenter som går en bristyrkesutbildning

7) De studenter som går en utbildning där det råder extraordinärt behov från arbetsmarknaden och som är viktiga för Sveriges ekonomi och framtida utveckling ska få cirka 1 000 kronor mer i studiebidrag, detta för att uppmuntra studenter att gå dessa utbildningar. Självklart belastar detta statskassan en del, men vinsterna om vi lyckas få fler studenter att välja dessa utbildningar överstiger på sikt vida kostnaderna. Det kan i dagsläget röra sig om vissa ingenjörsutbildningar och datorrelaterade utbildningar, bland annat.

It i lärarutbildningen

8) Sverigedemokraterna vill inrätta stimulansbidrag för kommuner och friskolor så att kompetensutveckling av lärare och rektorer kan ske inom området. En av de största och viktigaste åtgärderna i denna omställning är att även lärarutbildningen innehåller en adekvat utbildning inom den nya informationsteknologin, så att lärarna redan från lärarhögskolan får med sig pedagogisk kunskap och arbetssätt som är anpassat efter de möjligheter och de verktyg som den digitala omställningen ger.

Patrick Reslow (SD)

Robert Stenkvist (SD)

Jörgen Grubb (SD)

Clara Aranda (SD)

Richard Jomshof (SD)

Michael Rubbestad (SD)

Ebba Hermansson (SD)

Linda Lindberg (SD)